

Naturvärdesinventering inför detaljplan Hertsön, Luleå kommun

Titel: *Naturvärdesinventering inför detaljplan Hertsön, Luleå kommun*

Datum: 2018-08-14

Beställare: Luleå kommun

Projektledare: Luleå kommun/ Göran Gabrielsson

Konsult: ÅF-Infrastructure AB

Uppdragsledare ÅF: Karin Petersson

Författare: Petter Björkman, ÅF

Kontakt: +46 (0)10-505 85 09, Petter.Bjorkman@afconsult.com

Kvalitetsgranskare: Naemi Gunlycke, ÅF

Omslagsbild: Våtmark inom inventeringsområdet

Fotografier är tagna av ÅF

För bakgrundskartor gäller ©Lantmäteriet, Geodatasamverkan

Inventeringen utfördes 21-22 juli 2017 av biologerna Nils Hansson, ÅF och Petter Björkman, ÅF samt 19-21 juni 2018 av Petter Björkman.

Innehållsförteckning

SAMMANFATTNING		4
1	INLEDNING	5
1.1	Bakgrund och syfte.....	5
1.2	Geografisk avgränsning av inventeringsområde	5
1.3	Metodik	6
2	RESULTAT	9
2.1	Omgivningsbeskrivning.....	9
3	NATURVÄRDESOBJEKT	12
3.1	Objekt ÅF Hertsön 01	12
3.2	Objekt ÅF Hertsön 02	13
3.3	Objekt ÅF Hertsön 03	14
3.4	Objekt ÅF Hertsön 04	15
3.5	Objekt ÅF Hertsön 05	16
3.6	Objekt ÅF Hertsön 06	17
3.7	Objekt ÅF Hertsön 07	18
3.8	Objekt ÅF Hertsön 08	19
3.9	Objekt ÅF Hertsön 09	20
3.10	Objekt ÅF Hertsön 10	21
3.11	Objekt ÅF Hertsön 11	22
3.12	Objekt ÅF Hertsön 12	23
3.13	Objekt ÅF Hertsön 13	24
3.14	Översiktlig inventering	25
4	REKOMMENDATIONER	26
5	REFERENSER.....	27

Sammanfattning

Inom detaljplanarbetet för Hertsön, Luleå kommun, så har ÅF fått i uppdrag att genomföra naturvärdesinventering. Inventeringen ska redovisa och avgränsa vilka värden för den biologiska mångfalden som finns inom området. Naturvärdesinventeringen har utförts enligt riktlinjerna i SIS-standard för naturvärdesinventering, detaljeringsgrad medel och med tillägget naturvärdesklass 4. Naturvärdesinventeringen har baserats på information om aktuellt område från bl.a. Länsstyrelsen, Luleå kommun, Skogsstyrelsen, Artdatabanken och Artportalen.

Området har inventerats i två omgångar. Den västra sidan under sommaren 2017 och den östra sidan under sommaren 2018. Inventeringsområdet är beläget inom exploateringsområde på fastigheten Hertsön 11:1 i Luleå kommun. Inventeringsområdet är cirka 130 ha stort och beläget öster om Luleå centrum. Det västra området befinner sig söder om Hertsövägen och begränsas åt syd av Gamla Lövsjärsvägen (figur 1). Åt nordväst befinner sig bostadsområdet Hertsön och inventeringsområdet begränsas åt sydost av Gräsörvägen. Det östra området är beläget sydost om Gräsörvägen och avgränsas av en kraftledning i sydost och Luleåälven i sydväst.

Inventeringsområdena utgörs främst av äldre partier med barrskog med inslag av lövträd såsom björk, sälg och asp. Inom inventeringsområdet flyter även ett flertal mindre bäckar. Under inventeringen påträffades totalt 13 naturvärdesobjekt, se tabell 1 nedan. De identifierade naturvärdesobjekten redovisas på karta i figur 3.

Tabell 1. Identifierade naturvärdesobjekt i det aktuella inventeringsområdet.

Objektnr.	Biotoptyp	Beskrivning	Naturvärdesklass
ÅF Hertsön 01	Skog och träd	Sumpskog	4
ÅF Hertsön 02	Skog och träd	Gles björkskog	4
ÅF Hertsön 03	Skog och träd	Äldre barrskog	4
ÅF Hertsön 04	Skog och träd	Äldre barrskog	4
ÅF Hertsön 05	Skog och träd	Äldre blandskog	4
ÅF Hertsön 06	Skog och träd	Sumpskog	3
ÅF Hertsön 07	Skog och träd	Äldre blandskog	4
ÅF Hertsön 08	Skog och träd	Våtmark	4
ÅF Hertsön 09	Myrmark	Myrmark	4
ÅF Hertsön 10	Skog och träd	Äldre blandskog	4
ÅF Hertsön 11	Skog och träd	Fd hagmarker	4
ÅF Hertsön 12	Skog och träd	Granskog	4
ÅF Hertsön 13	Skog och träd	Lövsumpskog	3

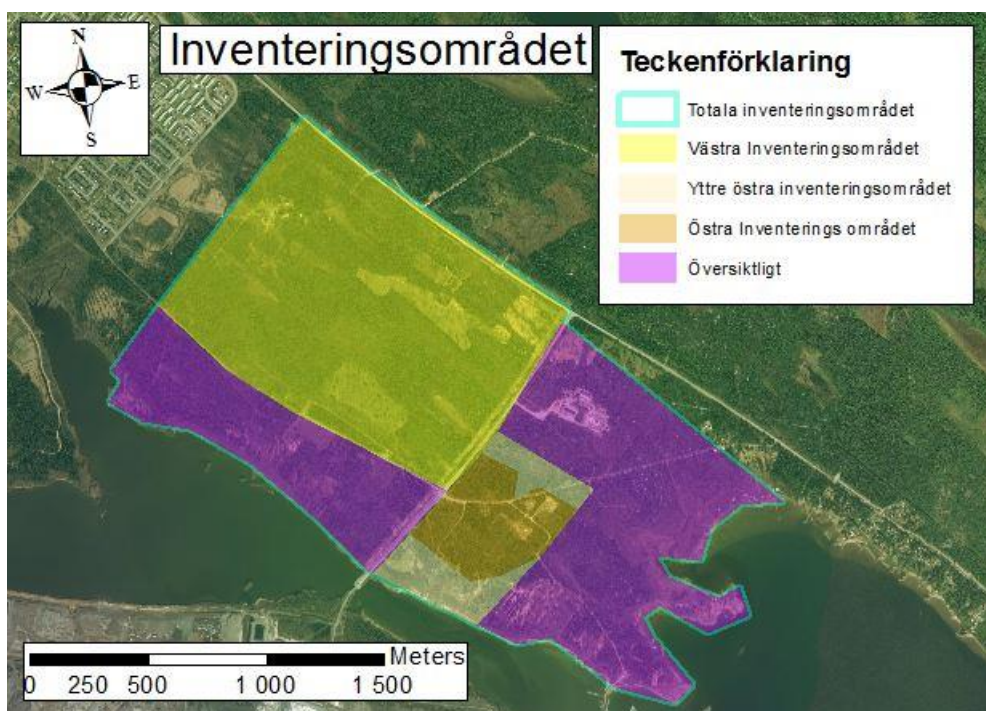
1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Luleå kommun planerar att ändra detaljplanen för inventeringsområdet inom Hertsön från skogsmark till industri. I dagsläget består området av delvis gallrad produktionsskog och med mindre vattendrag och våtmarker. ÅF har fått i uppdrag att göra en oberoende bedömning av de naturvärden som finns inom inventeringsområdet vilket görs genom en naturvärdesinventering, detaljeringsgrad medel och med tillägget naturvärdesklass 4 som redovisas i föreliggande rapport.

1.2 Geografisk avgränsning av inventeringsområde

Inventeringsområdet är cirka 130 ha stort och beläget öster om Luleå centrum. Inventeringsområdet har delats upp i två delområden. Västra inventeringsområdet har inventerats med detaljeringsgrad medel och befinner sig söder om Hertsövägen och begränsas åt syd av Gamla Lövsjärsvägen. Åt nordväst finns bostadsområdet Hertsön och i sydost finns Gräsörvägen. Norr om Hertsövägen finns det kommunala naturreservatet Ormberget-Hertsönlandet. Mellan det detaljinventerade området och Hertsöfjärden har en mer översiktligt inventering genomförts. Se figur 1.

Figur 1. Inventeringsområdet. Gult och grönt motsvarar västra och östra delområdena, vilka har inventerats i detaljgrad medel. Det lila området är inventerat översiktligt.

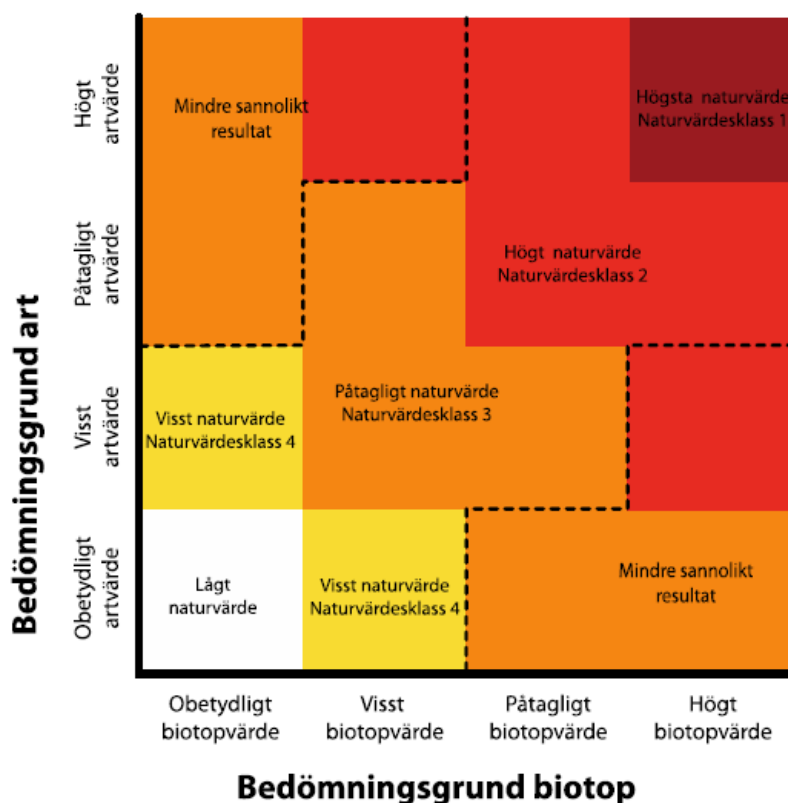
1.3 Metodik

Syftet med naturvärdesinventeringen var att identifiera och bedöma de aktuella områdenas naturvärden och betydelse för biologisk mångfald, enligt definitionen för Svensk Standard för naturvärdesinventering (SS 199000:2014) och Teknisk Rapport (SIS-TR 199001:2014).

Naturvärdesinventeringen inleddes med en avgränsning av området samt fastställande av nivå och detaljeringsgrad för inventeringen. Detaljgraden innebär att objekt med en yta av minst 0,1 ha eller ett linjeformigt objekt med en längd av 50 m och en bredd av 0,5 m identifieras och avgränsas. Tilläggen naturvärdesklass 4 och detaljerad redovisning av artförekomst har implementerats. I en förstudie analyserades och sammanställdes redan dokumenterade naturvärden och arter i området. Informationen eftersöktes hos källor såsom Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Artportalen, Artdatabanken och Luleå kommun. Potentiellt värdefulla områden som skulle inventeras i fält avgränsades.

Fältinventeringen utfördes vid två tillfällen; den 21-22 juni 2017 samt den 19-21 juni 2018. Under inventeringen 2017 rådde mulet väder med enstaka regnskurar och 12-16 grader varmt, respektive 20-22 grader och sol under 2018. I fält avgränsades och identifierades alla eventuella naturvärdesobjekt (ett avgränsat geografiskt område med naturvärde som är av positiv betydelse för biologisk mångfald) samt särskilda värdeelement.

Naturvärdesobjekten bedömdes enligt en fyrgradig skala (naturvärdesklass 1-4) baserat på bedömningsgrunderna art och biotop (Figur 2). Övriga inventerade områden som inte har klassats som naturvärdesobjekt kan fortfarande ha naturvärden. Dessa naturvärden bedöms dock inte vara så pass höga att de motiverar till en klassning, och har ej tilldelats någon naturvärdesklass.

Figur 2. Klassificeringar av ett naturvärdesobjekt vid naturvärdesbedömningen. Källa: SS 199000:2014, Figur 2 s. 17.

För indelning av biotopgrupp och terminologi användes Teknisk Rapport SIS-TR 199001.

När landskapets betydelse för den biologiska mångfalden uppenbart är större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjekten ska även ett mer omfattande landskapsobjekt avgränsas. Detta kan t.ex. gälla när områden utanför naturvärdesobjekt kompletterar ett naturvärdesobjekt och tillsammans skapar en helhet som är av betydelse för den biologiska mångfalden. Landskapsobjekt bedöms inte till naturvärdesklass och kan gå utanför det egentliga inventeringsområdet.

Noterade fynd dokumenterades i en kartbaserad GIS-applikation som heter Collector for ArcGIS (ESRI).

I miljöbalkens hushållningsbestämmelser (3 kap 3 §) anges att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Naturvärdesobjekt med naturvärdesklass 1 och 2 är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt. Även naturvärdesobjekt med lägre naturvärdesklass kan vara särskilt känsliga ur ekologisk

synpunkt. Naturvärdesbedömningen är således ett stöd för bedömning enligt miljöbalken 3 kap 3 §.

Indikatorart är arter som har starka kopplingar till vissa faktorer i naturen, såsom skugga, fuktighet, hävd m.fl. och kan därför påvisa ett visst naturförhållande (Jordbruksverket 2003). En indikatorart kan vara en starkare eller svagare indikatorart. Indikatorarter som används i denna rapport beskrivs bl.a. i Natur- och Kulturvärden som kräver särskild skötsel utgiven av Länsstyrelsen i Skåne län (2011).

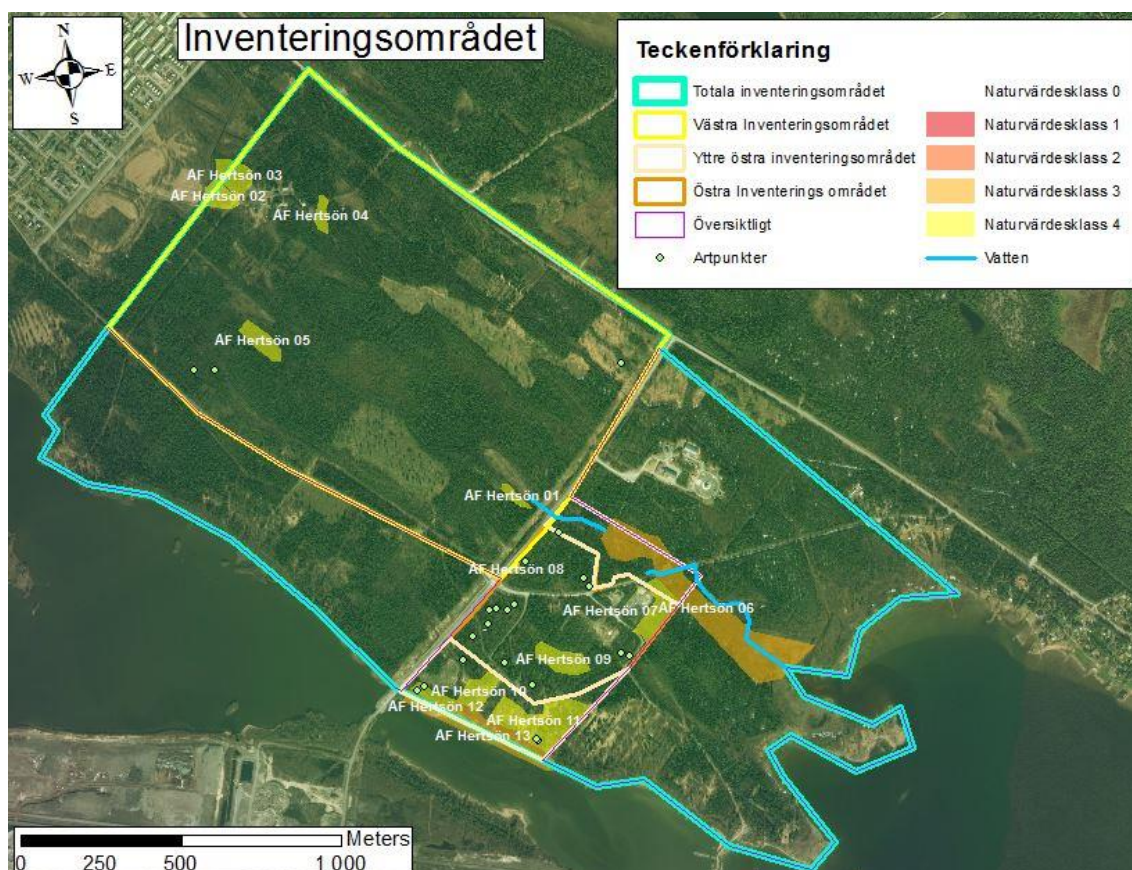
Signalarter är en typ av indikatorart som påvisar att området där arten finns kan hysa fler krävande, sällsynta eller rödlistade arter (Jordbruksverket 2003). De ska också vara lätta att återfinna. Signalarter för betesmarker som tagits upp i denna rapport finns beskrivna i Ängs- och Betesmarksinventeringen 2002-2004, samt boken Signalarter av Nitare (2000).

2 Resultat

2.1 Omgivningsbeskrivning

Området utgörs av skogsmarker vid kust med en succession från grunda vikar med omgivande stränder och alskogar som övergår till en barrdominerad blandskog med inslag av björk. Närmast vattnet återfinns de högsta naturvärdena och längre in kommer ett band av igenväxande betes- och åkermarker. Längre inåt land befinner sig inventeringsområdet vilket är påverkat av skogsbruk med gallrad produktionsskog som växlas av med några mindre, utdikade, våtmarker (Figur 4). Vattnet avvattnas i diken åt sydost med Harrbäcksviken som recipient förutom ett mindre område i nordvästra hörnet vilket avvattnas västerut. Vid inventeringen siktades havsörn och duvhök flyga över området men ingen av dessa bedöms som häckande utan födosökande. I figur 3 finns en översikt över de identifierade naturvärdesobjekten.

Figur 3. Identifierade naturvärdesobjekt. Observera att inga områden inom den översiktliga inventeringen har klassificerats. Betyder ej att det inte finns några naturvärden där.

Figur 4. Våtmark inom västra delområdet

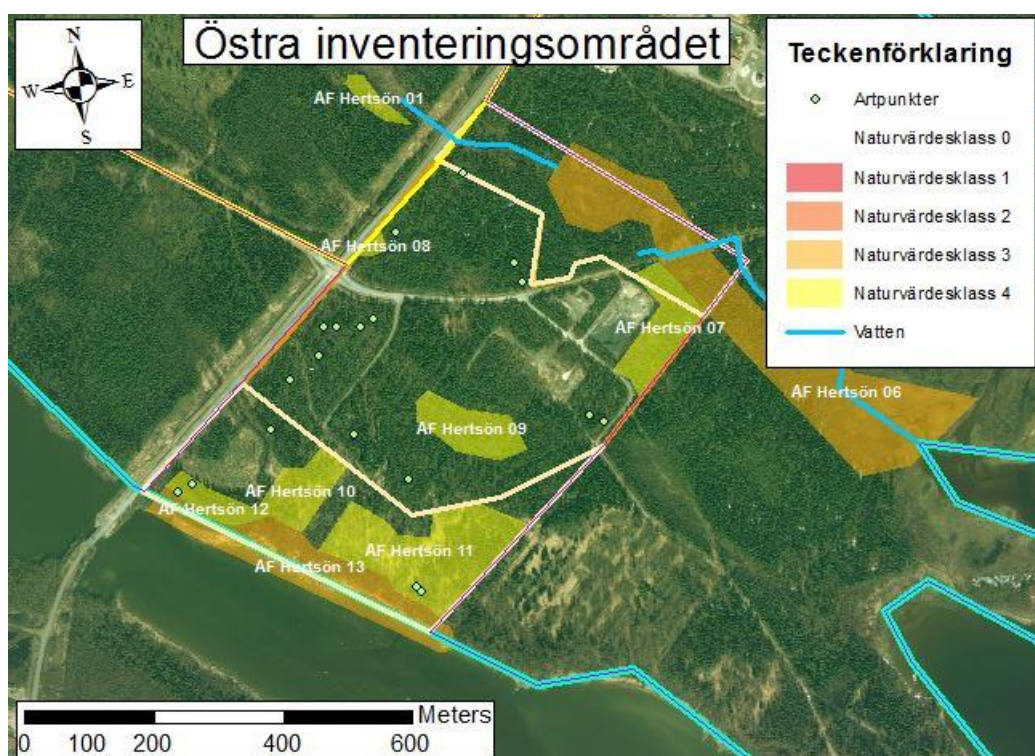
Vid fältinventeringen inom det egentliga inventeringsområdet så har fem naturvärdesobjekt av naturtypen skog och träd med naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) identifierats i det västra inventeringsområdet. Dessa presenteras i Tabell 2. I det östra inventeringsområdet så har åtta objekt av övervägande naturvärdesklass 4 återfunnits (Tabell 3). Det östra inventeringsområdet redovisas i detalj i figur 5.

Tabell 2. Identifierade naturvärdesobjekt i det västra delområdet.

Objektnr.	Biototyp	Beskrivning	Naturvärdesklass
ÅF Hertsön 01	Skog och träd	Sumpskog	4
ÅF Hertsön 02	Skog och träd	Gles björkskog	4
ÅF Hertsön 03	Skog och träd	Äldre barrskog	4
ÅF Hertsön 04	Skog och träd	Äldre barrskog	4
ÅF Hertsön 05	Skog och träd	Äldre blandskog	4

Tabell 3. Identifierade naturvärdesobjekt i det östra delområdet.

Objektnr.	Biototyp	Beskrivning	Naturvärdesklass
ÅF Hertsön 06	Skog och träd	Sumpskog	3
ÅF Hertsön 07	Skog och träd	Äldre blandskog	4
ÅF Hertsön 08	Skog och träd	Våtmark	4
ÅF Hertsön 09	Myrmark	Myrmark	4
ÅF Hertsön 10	Skog och träd	Äldre blandskog	4
ÅF Hertsön 11	Skog och träd	Fd hagmarker	4
ÅF Hertsön 12	Skog och träd	Granskog	4
ÅF Hertsön 13	Skog och träd	Lövsumpskog	3

Figur 5. Detalj av östra inventeringsområdet.

3 Naturvärdesobjekt

3.1 Objekt ÅF Hertsön 01

Skog och träd	Sumpskog	Naturvärdesklass 4: Visst Naturvärde
		
Figur 6. ÅF Hertsön 01		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Objektet innehåller en sumpskog med viss naturlighet och naturlig succession cirka 100 år vilket motiverar naturvärdeklassen. Markskiktet består av allmänt förekommande mossor som björnmossa och stjärnmossa med ett buskskikt innehållande skvattram och ungträd. Träd som förekommer är gran, björk, al och sälg. Genom objektet går ett avvattningsdike där det vid inventeringen siktades kricka med ungar.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett flera biotopkvaliteter såsom naturlig succession och död ved med vedlevande svampar och höjer graden av biologisk mångfald i området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.2 Objekt ÅF Hertsön 02

Skog och träd	Äldre björkskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 7. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 03		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Område med äldre grövre björkar med inslag av asp. Området är tidigare utpekade i lövskogsinventering. Troligen utgör objektet igenväxande beteshagar som kan kopplas till travverksamheten som funnits inom inventeringsområdet.

Motivering

Objekt ÅF Hertsön 02 tilldelas naturvärdesklass 4 med motiveringen att det innehåller biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

3.3 Objekt ÅF Hertsön 03

Skog och träd	Äldre blandskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 8. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 03		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Område med äldre barrskog som domineras av gran och innehåller vissa biotopvärden med död liggande ved och fåtal torrakor. Naturlig succession har uppstått där träd har fallit men det är yngre företeelser.

Motivering

Objekt ÅF Hertsön 03 tilldelas naturvärdesklass 4 med motiveringen att det innehåller biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

3.4 Objekt ÅF Hertsön 04

Skog och träd	Äldre blandskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 9. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 04		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Område med äldre barrskog som domineras av gran med visst inslag av asp och björk. Objektet innehåller vissa biotopvärden med död liggande ved och fåtal torrakor. Naturlig succession har uppstått där träd har fallit men det är yngre företeelser.

Motivering

Objekt ÅF Hertsön 04 tilldelas naturvärdesklass 4 med motiveringen att det innehåller biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

3.5 Objekt ÅF Hertsön 05

Skog och träd	Äldre blandsumpskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 10. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 05		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Naturvärdesobjektet är ett mindre parti av äldre öppnare skog med tall och björk. Bland arterna återfinns på marken de vanligt förekommande revlumner och lite mer ovanliga ögonpyrola. Skogen innehåller vissa naturvärden i form av stående död ved med hackspettthugg, troligen rör det sig om större och mindre hackspett att döma av storleken och placeringarna av hackspettthuggen. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.6 Objekt ÅF Hertsön 06

Skog och träd	Blandsumpskog	Naturvärdesklass 3: påtagligt naturvärde
		
Figur 11. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 06		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Naturvärdesobjektet är en sumpskog som blandas med mindre öppna våtmarker som sträcker sig i sydöstlig riktning. Tidigare har det mindre vattendraget gått genom och förbundit objektet men vid byggande av vägarna så har vattendraget fått ny sträckning. Vid våtmarkerna återfinns en zonering i trädskiktet med barrträd av gran som övergår till björk och al i de våtare partierna.

Motivering

Objektet har ett diversifierat artvärde då delar av våtmarkerna övergår i myrmark eller starrdominerade öppna våtmarker. Objektet har ett påtagligt biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. En viss påverkan av dikning och skogsproduktion leder till att objektet får naturvärdesklass 3.

3.7 Objekt ÅF Hertsön 07

Skog och träd	Äldre barrskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 12. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 07		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Naturvärdesobjektet är ett mindre parti av äldre öppnare skog med gran och inslag av björk. Bland arterna återfinns på marken de vanligt förekommande revlummer och lite mer ovanliga ögonpyrola. Skogen innehar vissa naturvärden i form av stående död ved. Inga naturvårdsarter förutom revlummer har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter förutom den fridlysta revlummern kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.8 Objekt ÅF Hertsön 08

Skog och träd	Mindre våtmark	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
Foto saknas		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Område med björk och al i trädskiktet och med en mindre starrdominerad våtmark i objektets centrum med inslag av mossor och topplösa. Stående och liggande död ved förekommer och den fuktigare luften ger upphov till lavar och svampar på ved.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.9 Objekt ÅF Hertsön 09

Skog och träd	Myr	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 13. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 09		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Av tall beväxt myrmark med inslag av björk. I markskiktet avbyter vitmossor i blötare partier, ljung, kråkbär och skvattram i torrare. Spår av hackspett, tjäder och älg har identifierats.

Motivering

Objektet har ett visst artvärde då det bryter av den övriga produktionsskogen. Ett avvattningssdike går tvärs igenom vilket tyder på viss påverkan. Objektet har ett visst biotopvärde och visst artvärde och objektet bedöms som naturvärdesklass 4.

3.10 Objekt ÅF Hertsön 10

Skog och träd	Fd hagmark	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 14. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 10		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Igenväxande betesmark/kulturmark med inslag av öppnare skog med gran och björk. Skogen innehar vissa naturvärden i form av naturlig succession. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar den lägre naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter förutom revlummer kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.11 Objekt ÅF Hertsön 11

Skog och träd	Fd hagmark	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 15. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 11		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Igenväxande betesmark/kulturmark med inslag av öppnare skog med gran och björk. Skogen innehar vissa naturvärden i form av naturlig succession. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar den lägre naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter förutom revlummer kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.12 Objekt ÅF Hertsön 12

Skog och träd	Äldre granskog	Naturvärdesklass 4: Visst naturvärde
		
Figur 16. Ögonpyrola i naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 12		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

Naturvärdesobjektet är ett mindre parti av äldre granskog. Markskiktet domineras av revlumner med betydande inslag av ögonpyrola. Skogen innehåller vissa naturvärden i form av stående död ved med hackspettthugg, troligen rör det sig om större och mindre hackspett att döma av storleken och placeringarna av hackspettthuggen. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras förutom den skyddade arten revlumner, men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering

Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Detta leder till att objektet får naturvärdesklass 4.

3.13 Objekt ÅF Hertsön 13

Skog och träd	Alsumpskog	Naturvärdesklass 3: Påtagligt naturvärde
		
Figur 17. Naturvärdesobjekt ÅF Hertsön 13		

Naturtyp: Skog och träd

Beskrivning

ÅF Hertsön 13 utgörs av landhöjningsskog längs med vatten vilket ger upphov till en zonerings efter hur fuktig marken är. Närmast den limniska miljön förekommer säv och starr vilket övergår till en strandsumpskog som domineras av al med inslag av björk. Sumpskogen består av yngre träd då markens bärighet inte tillåter större individer och detta ger en stor mängd död stående och liggande ved. Buskskiktet innehåller yngre träd av samma arter och i markskiktet återfinns fuktkrävande arter såsom kabbeleka, vänderot och kråklöver.

Motivering

Objektet är viktigt för sjöfågel som häckningslokal även om inventering skedde efter den säsongen. Här återfinns ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. Artvärdet bedöms till visst. Detta leder till att objektet tilldelas naturvärdesklass 3.

3.14 Översiktlig inventering

Utanför det detaljinventerade området har en mer översiktlig inventering genomförts. Längs stranden finns en landhöjningssuccession som är mindre påverkad av mänsklig aktivitet än den odlade barrskogen. I området kring Harrbäckens mynning finns områden som klassats högt i den tidigare genomförda lövskogsinventeringen (figur 18).

Figur 18. Harrsjöbäckens mynning

Landhöjningsskog längs med vatten ger upphov till en zonering efter hur fuktig marken är. Närmast den limniska miljön förekommer säv och vass vilka övergår till en strandsumpskog som domineras av al. Sumpskogen består av yngre träd då markens bärighet inte tillåter större individer och detta ger en stor mängd död stående och liggande ved. Biotopen utgör ett viktigt habitat för fåglar, såväl vadare som andfåglar och hackspettar. Längre in mot land blir marken torrare och björk tar över alens roll och här blir träden större och äldre. Lövskogen övergår till barrskog med huvudsakligen gran men med större inslag av björk i lägre och våtare partier. Granen i området är odlad varpå sådana områden bedöms ha lägre naturvärden. Betänkas ska att landhöjningsskog (9030) är en prioriterad Natura 2000-biotop. Biotopen får därmed inget formellt skydd automatiskt men det bör beaktas. Den översiktligt inventerade skogen innehåller flertalet av de arter som listas som typiska för landhöjningsskog.

Limniska grundområden utgör bland de mest artrika och högproduktiva då dessa är uppväxthabitat för fisk samtidigt som de innehåller akvatiska insekter och där till följd även många arter av fåglar. De skyddade grundområdena i Harrbäcksviken torde inte vara något undantag för detta.

I områden parallellt med den sydvästgående stranden har legat mindre gårdar och här återfinns områden med gamla odlings-/betesmarker vilka hyser en hel del äldre lövträd företrädesvis björk. Flera grunder och andra spår av bebyggelse påträffades. Arter som härrör från bebyggelsen påträffades också såsom rosenspirea, rönnspirea, rosor m.fl. Uti fall att området skulle iordningställas som betesmark skulle höga natur- och kulturvärden kunna skapas.

Potential finns för fina betesmarker med arter knutna till dessa.

4 Rekommendationer

Vid inventeringen har konstaterats att området inom planområdet hyser låga naturvärden på grund av mer eller mindre tydliga spår av aktivt skogsbruk. Naturvärden som påträffats har endast utpekats för att de är något högre än omgivande skog. Naturvärdet för planområdet bedöms generellt som lågt. Området är påverkat av människan i form av dikning, skogsbruk och jordbruk. Inga högre naturvärden har kunnat identifieras vid denna inventering. Den invasiva arten blomsterlupin har kunnat konstateras i stor mängd centralt inom det östra delområdet.

Omgivande områden bedöms ha högre naturvärden samt potential att erhålla än högre vid rätt skötsel. Ytterligare rekommenderas att se över så att strandskyddet säkerställer att fri passage i framtiden anpassas till växt- och djurliv i området.

Viktigt för framtiden är att säkerställa att de naturvärden som finns i strandskogen längs med kusten kan bibehållas eller utvecklas samt att vattenavrinning sker i samma riktning som idag för att säkerställa harrbäcken och harrbäcksvikens naturvärden och funktion som uppväxtområde för fisk och ungfågel. Även det mindre vattendraget som rinner genom östra delområdets yttre del skulle kunna få sin naturliga sträckning genom ÅF Hertsö 06.

5 Referenser

Artportalen: www.artportalen.se, utdrag 2016-06-15

Hallingbäck, T. (red.) 2013: Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen, 2015: Planeringsunderlag, gis.lst.se

Naturvårdsverket, 2012: Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 NV-04493-11.

Nitare 2000: Signalarter, Indikatorer på skyddsvärd skog, Skogsstyrelsens förlag.

SVENSK STANDARD SS 199000:2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. 2014-05-26.

TEKNISK RAPPORT, SIS-TR 199001:2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 19000. 2014-06-25.

Hertsöfältet - naturvärden

Bakgrund

Denna PM redovisar en sammanställning av områden med naturvärden inom och i anslutning till detaljplanen för Hertsöfältet.

Konsulten ÅF-Infrastructure AB har gjort en naturvärdesinventering över de centrala delarna i området. Dock fanns ett behov av att komplettera denna med ytor som förbigåtts i redovisningen, främst i strandområdet mot Hertsöfjärden. Tidigare genomförd inventering av lövskogsbiotoper på kommunens mark är ett underlag som fångar upp det mesta av naturvärdena i dessa delar. Med stöd av andra underlagsmaterial, såsom kommunens skogsbruksplan, och punktinsatser genom fältbesök och allmän kännedom om områdena av undertecknad ges här en heltäckande bild på rimlig nivå för ändamålet.

ÅF:s naturvärdesinventering följer SIS-standardens *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald* (SS 199000:2014). De tillkommande områdena har nu klassats in enligt samma måttstock. I några fall, vid överlappningar mellan materialen och tillkommande kunskap, har ÅF:s klassning av naturvärdesobjekt justeras för att kalibrera nivån mellan de olika underlagen.

Nedan redovisas naturvärdesobjekten. Numreringen hänvisar till bifogad karta. Naturvärdesbedömningen anges som (ÅF) i de fall bedömningen från ÅF står kvar. I övrigt är det en bedömning gjord av undertecknad, med angivelse av de underlagsmaterial som använts.

1.

Område med äldre barrskog som domineras av gran och innehåller vissa biotopvärden med död liggande ved och fåtal torrakor. Naturlig succession har uppstått där träd har fallit men det är yngre företeelser.

Motivering

Biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

2019-01-14

Örjan Spansk

2.

Område med äldre grövre björkar med inslag av asp. Troligen utgör objektet igenväxande beteshagar som kan kopplas till travverksamheten som funnits inom inventeringsområdet.

Motivering

Biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

3.

Område med äldre barrskog som domineras av gran med visst inslag av asp och björk. Objektet innehåller vissa biotopvärden med död liggande ved och fåtal torrakor. Naturlig succession har uppstått där träd har fallit men det är yngre företeelser.

Motivering

Biotopkvaliteter såsom viss naturlig succession och död ved.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

4.

Ett mindre parti av äldre öppnare skog med tall och björk. Bland arterna återfinns på marken de vanligt förekommande revlumner och lite mer ovanliga ögonpyrola. Skogen innehåller vissa naturvärden i form av stående död ved med hackspetthugg, troligen rör det sig om större och mindre hackspett att döma av storleken och placeringarna av hackspetthuggen. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Området sammanfaller delvis med och har utvidgats så att det innefattar ett objekt i lövskogsinventeringen med ung lövsumpskog.

Motivering Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

Underlag: Lövskogsinventeringen

5.

Sumpskog med viss naturlighet och naturlig succession cirka 100 år vilket motiverar naturvärdesklassen. Markskiktet består av allmänt förekommande mossor som björnmossa och stjärnmossa med ett buskskikt innehållande skvattram och ungträd. Träd som förekommer är gran, björk, al och sälg. Genom objektet går ett avvattningsdike där det vid inventeringen siktades kricka med ungar.

2019-01-14

Örjan Spansk

Motivering Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett flera biotopkvaliteter såsom naturlig succession och död ved med vedlevande svampar och höjer graden av biologisk mångfald i området.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

6.

Sumpskog som blandas med mindre öppna våtmarker som sträcker sig i sydöstlig riktning. Tidigare har det mindre vattendraget gått genom och förbundit objektet men vid byggande av vägarna så har vattendraget fått ny sträckning. Vid våtmarkerna återfinns en zonerings i trädskiktet med barrträd av gran som övergår till björk och al i de våtare partierna.

Objektet är avdelat från ÅF:s inventering; Den nedre halvan har förts till objekt nr 7.

Motivering Objektet har ett diversifierat artvärde då delar av våtmarkerna övergår i myrmark eller starrdominerade öppna våtmarker. Objektet har ett påtagligt biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området. En viss påverkan av dikning och skogsproduktion.

Naturvärdesklass: 3 (ÅF)

7.

Olikåldrig och flerskiktad lövskog av sekundär typ. Björk dominerar men även bl a gråal och underväxt av gran. Ställvis sumpskog, ofta ganska gles. Påfallande innehåll av stående och liggande död ved.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövskogsinventeringen

8.

Mynningsområde för Harrbäcken i fjärden. En grund vik med karaktär av estuarium och med inslag av delta. Vattenområdet och anslutande stränder har stor betydelse för organismer som gynnas i gränzonen mellan land och vatten. Objektet omfattar också själva bäcken med dess närmaste strandzon.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Bedömning från kartunderlag och flygfoto

9.

Olikåldrig och flerskiktad lövskog med mycket död ved. Björk dominerar men även bl a gråal och underväxt av gran.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövskogsinventeringen

2019-01-14

10.

Olikåldrig och flerskiktad lövskog av sekundär typ. Björk dominerar men även asp, gråal och underväxt av gran. Ställvis sumpskog, ofta ganska gles. Påfallande innehåll av stående och liggande död ved.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövskogsinventeringen

11.

Olikåldrig och flerskiktad strandlövskog med påfallande innehåll av stående och liggande död ved. Gråal dominerar, men även bl a björk.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövskogsinventeringen

12.

Äldre öppnare skog med gran och inslag av björk. Bland arterna återfinns på marken de vanligt förekommande revlumner och lite mer ovanliga ögonpyrola. Skogen innehar vissa naturvärden i form av stående död ved. Inga naturvårdsarter förutom revlumner har kunnat identifieras men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter förutom den fridlysta revlummern kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

13.

Olikåldrig och flerskiktad strandlövskog med påfallande innehåll av stående död ved. Jolster m fl videarter dominerar tillsammans med björk.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövskogsinventeringen

14.

Olikåldrig och flerskiktad lövskog med huvudsakligen björk och visst graninslag.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövskogsinventeringen

2019-01-14

Örjan Spansk

15.

Igenväxande fd odlingsmark. Varierande öppenhet med mycket löv i diken och där skogen sluter sig. Björk dominerar men även mycket asp, varav några är riktigt grova. Solexponerade solitärer förhöjer naturvärdet. Spridd stående död ved.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövsöksinventeringen, ÅF och flera fältbesök av undertecknad genom åren

16.

Olikåldrig och flerskiktad strandlövskog med påfallande innehåll av stående och liggande död ved. Gråal och björk dominerar, men även mycket jolster och andra viden. Lång orörd strandzon med strandäng.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövsöksinventeringen och ÅF

17.

Äldre granskog. Markskiktet domineras av revlummer med betydande inslag av ögonpyrola. Skogen innehåller vissa naturvärden i form av stående död ved med hackspettthugg, troligen rör det sig om större och mindre hackspett att döma av storleken och placeringarna av hackspettthuggen. Inga naturvårdsarter har kunnat identifieras förutom den skyddade arten revlummer, men biotopkvaliteterna motiverar naturvärdesklassen. Även i detta parti finns dikning vilket tyder på ett aktivt skogsbruk.

Motivering Objektet har ett obetydligt artvärde då inga naturvårdsarter kunde återfinnas vid inventeringstillfället. Objektet har dock ett visst biotopvärde då det höjer den biologiska mångfalden i området runt omkring det inventerade området.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

18.

Av tall beväxt myrmark med inslag av björk. I markskiktet avbyter vitmossor i blötare partier, ljung, kråkbär och skvattram i torrare. Spår av hackspett, tjäder och älg har identifierats.

Motivering Objektet har ett visst artvärde då det bryter av den övriga produktionsskogen. Ett avvattningsdike går tvärs igenom vilket tyder på viss påverkan. Objektet har ett visst biotopvärde och visst artvärde.

Naturvärdesklass: 4 (ÅF)

19.

Fd odlingsmark med fortfarande stora gläntor. Gammal björk dominerar men även enstaka sälgar. Spridd stående och liggande död ved.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövkogsinventeringen

20.

Olikåldrig och flerskiktad strandlövskog med påfallande innehåll av stående och liggande död ved. Gråal dominerar tillsammans med jolster och andra viden. Även björk. Lång orörd strandzon med strandäng.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövkogsinventeringen

21.

Ung lövrik blandskog, björk och gran. God potential att utveckla lövkogsvärden.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Lövkogsinventeringen

22.

Ung lövskog som domineras av björk. God potential att utveckla lövkogsvärden.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Lövkogsinventeringen

23.

Lövskog på fd kulturmark och smal strandlövskog. Flera stora solitära björkar. Luckigt och i viss mån flerskiktat och enstaka stående och liggande död ved.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Lövkogsinventeringen

24.

Större sammanhängande och varierad lövskog. Strandskog och sekundär lövskog på fd odlingsmark. Björk dominerar men även al mot stranden. Enstaka stående och liggande död ved

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Lövkogsinventeringen

2019-01-14

25.

Ung likåldrig björkskog med en del granunderväxt. Ger variation åt barrskogslandskapet, annars begränsade naturvärden.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Lövskogsinventeringen

26.

Flerskiktad och luckig äldre barrblandskog med stort lövinslag av asp och björk. Enstaka död lövved börjar falla ut. Marken är fuktig med huvudsakligen ört-gräs i fältskiktet.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Skogsbruksplan och naturinventering Örjan Spansk

27.

Lövsuccesion på fd odlingsmark. Till stor del sumpskogsartad och ett flertal diken skär igenom. Varierat, men mest löv i olika åldrar. Mycket är ungt men självgallras och producerar död ved. Öppnare myrpartier ingår

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Skogsbruksplan och naturinventering Örjan Spansk

28.

Sumpskogsartad ren lövskog på fd odlingsmark. Skogen består av vuxna björkar som gallrar ut mycket död ved. Utmärkt hackspettsmiljö.

Naturvärdesklass: 2

Underlag: Skogsbruksplan och naturinventering Örjan Spansk

29.

Äldre björkskog med asp. Ganska likriktad men en del stående död ved. Fuktig mark.

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Skogsbruksplan, lövskogsinventeringen och naturinventering Örjan Spansk

30.

Blandskog med gran och björk. Ganska ensartat.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Skogsbruksplan och naturinventering Örjan Spansk

2019-01-14

Örjan Spansk

31.

Äldre fristående lövträd - björk och sälg – med tätande yngre skog emellan.
Tydlig kulturpåverkan och väldigt näringsrikt med brännässlor och hallon.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Skogsbruksplan och naturinventering Örjan Spansk

32.

Senvuxen äldre granskog med lång kontinuitet i trädsiktet. Stor
åldersspridning där de äldsta är runt 180 år

Naturvärdesklass: 3

Underlag: Skogsbruksplan och bedömning Johan Kristoffersson

33.

Lövrik blandskog utan specifika naturvårdshöjande strukturer i övrigt.

Naturvärdesklass: 4

Underlag: Skogsbruksplan och bedömning Johan Kristoffersson

Referenser:

Björkman, P. (2018): *Naturvärdesinventering inför detaljplan Hertsön, Luleå kommun, ÅF-Infrastructure AB.* (refereras som "ÅF")

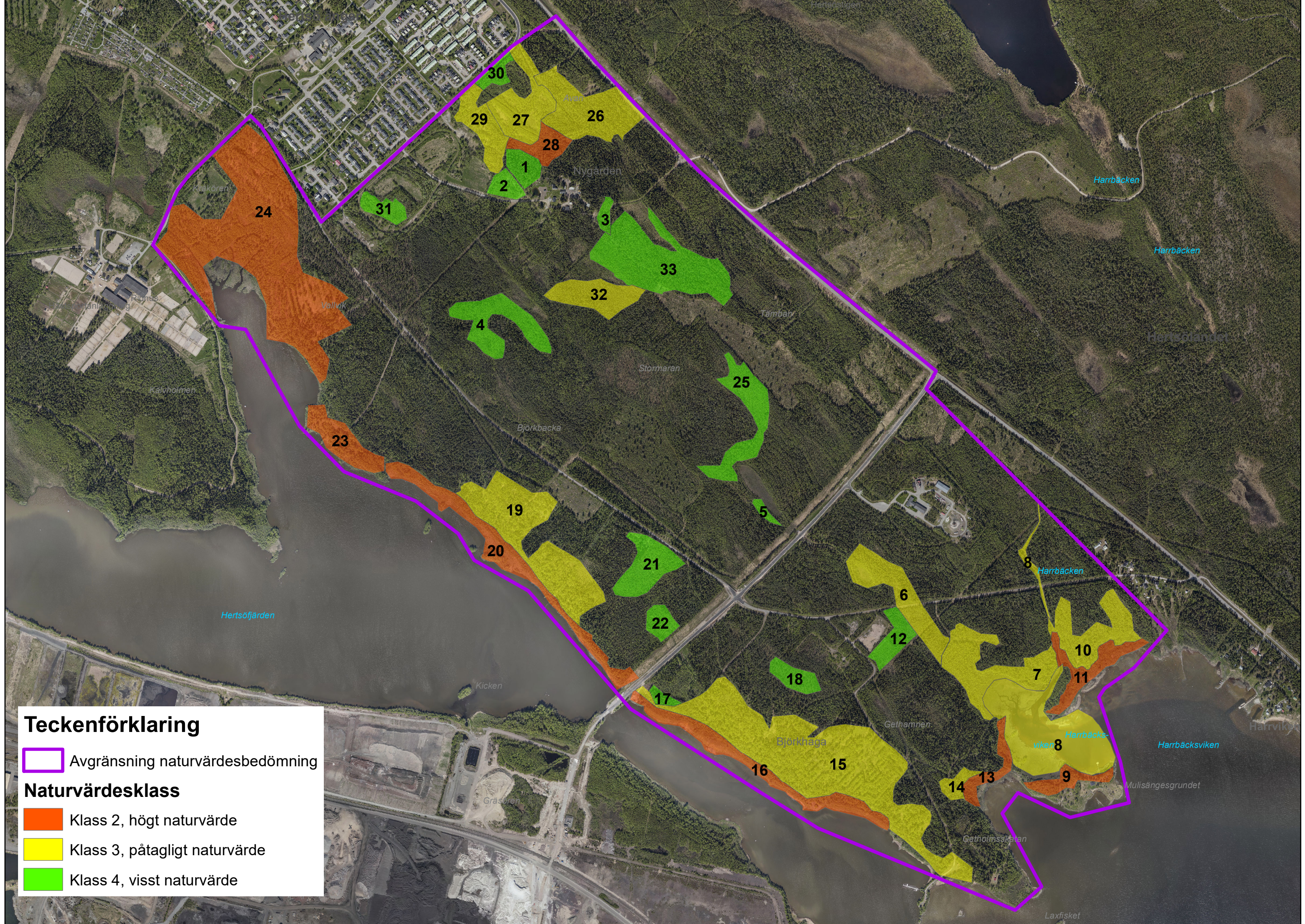
Kristoffersson, Johan (kommunens skogsförvaltare). Fältbesök och
bedömning, februari 2017.

Spansk, Ö (2013): *Lövskogsbiotoper på Hertsölandet med omnejd – Förvaltningsplan för den kommunala marken i området, Luleå kommun.* (refereras som "lövskogsinventeringen")

Spansk, Ö. (2018): *Naturinventering av Hertsö Ängar 2018-09-21 - opublicerat material* (refereras som "naturinventering Örjan Spansk")

Luleå kommuns skogsbruksplan (refereras som "skogsbruksplan")

/Örjan Spansk
kommunekolog

Teckenförklaring

 Avgränsning naturvärdesbedömning

Naturvärdesklass

- Klass 2, högt naturvärde
- Klass 3, påtagligt naturvärde
- Klass 4, visst naturvärde